

Arbejdet på Museet for Thy og Vester Hanherred i 1974 og 1975

Det er med stor glæde, vi ser tilbage på 1974-75, der viser en stadig stigende interesse for museets arbejde.

1974 startede indendøre med istandsættelse af kælderetagen. Den blev malet, lyset blev forbedret, og sølv- og kirkerummet fik en gennemgribende istandsættelse med maling, punktllys og ophængningslister + afblænding af vinduer, så rummet nu er en god ramme om skiftende udstillinger.

Stagstrup, kisten afrenset, set fra V.

Thisted Kommune stillede magasinplads til rådighed for Museet, så vi har fået lidt mere luft og muligheder for at hente ting frem og lave skiftende emneudstillinger.

1974 stod i byjubelæets tegn. Thisted fejrede sin 450 års fødselsdag som købstad. Det blev på Museet markeret med en stor særudstilling lavet i samarbejde med Fiskeri- og Søfartsmuseet i Esbjerg "Skuddefart og Limfjordshandel", og med en udstilling, der viste glimt af Thistedes historie fra fortid til nutid.

Udstillingen "Skuddefart og Limfjordshandel" blev afløst af en udstilling om Thisted gasværk i anledning af dets lukning. I november præsenteredes de to fornemme aquamaniler fra Vigsø.

I efterårsferien var der undervisning i bånd- og billedvævning, og de sidste dage før jul blev der klippet julepynt.

Udgravninger

Sæsonen startede med udgravning af to meget fine store stengrave fra ældre bronzealder hos gdr. Niels Chr. Hyldgaard, Stagstrup. Den ene grav var orienteret NV-SØ og indeholdt rester af et skelet og et stort grebtungesværd. Den afdøde har ligget med hovedet i SØ. Den anden grav var en meget velbevaret stenkiste med en næsten 1 m² stor dæksten. Graven var næsten hermetisk lukket ved hjælp af ler, så gravrummet var helt jordfrit. Gravgodset bestod af

et 70 cm langt bronzesværd, en lille bronzeknap og en bronzesnål - lidt rester af en træskede og lidt skeletrester. Begge grave er fra ca. 1200 f. Kr.

Stagstrup, kisten under udgravning, den ene dæksten er fjernet. Bemærk øverst til højre rester af skede. Set mod V.

Hos gdr. Johs. Jørgensen, Førby, afdækkedes en stenkiste fra begyndelsen af yngre bronzealder. Graven indeholdt to meget fine bronzearmbånd. Den kan dateres til 1000 f. Kr. fødsel.

Vestervig, én af gravene med skeletrester, set mod Ø.

På "Dommergården"s marker, hos gdr. Verner Futtrup, Vestervig, foretoges en meget spændende udgravning af en stor overpløjet høj, "Sæls høj". Undersøgelserne viste, at det drejede sig om et anlæg fra yngre stenalder, ca. 4000 år gammelt. Ganske vist var højen taget i brug igen ca. 1000 år senere, for at nogle yngre bronzealderfolk kunne sætte

urner med brændte ben ind i siden af højen. Det oprindelige anlæg bestod af tre store hellekister + en lidt yngre begravelse fra midten af ældre bronzealder. Der fandtes et bronzesværd løst. Sidstnævnte grav var desværre ødelagt. Der var meget velbevarede skeletrester, der viste, at det var høje, flotte mænd, der var blevet gravlagt. En med en skeskraber, en anden med brudstykker af en flintdolk samt en hel, brækket flintdolk, og en tredje var begravet med rester af en flintdolk samt et bundt pilespidser (7 stk.), der formodentlig har været opbevaret i en lille skindpose, der nu er forsvundet.

Udstillinger i 1975

Vi begyndte med en lille udstilling, der hed "Gryler" - om masker. Det var masker udtegnede fra billedsten og lavet i læder.

Vestervig, én af gravene under udgravning med skeletrester, set mod NØ.

I maj blev udstillingen om gasværket erstattet af en stor og pragtfuld udstilling "Rav fra Litauen". Der var rav i alle faconer og former, rå - brugt til smykker indfattet efter forrige århundredes traditioner - og rav i mikroskoper, der viste insekter og plantedele. Hertil kom enkelte billedtæpper. Det hele var udlånt fra verdens eneste ravmuseum, nemlig Palanga i Litauen. Desværre blev udstillingen afbrudt i utide. Den blev erstattet af en særudstilling omkring aquamanilerne fra Vigsø med de forskellige smådele, der er fundet indtil videre.

Museet har indrettet et særudstillingslokale i det gamle dommehus i Vestervig. Egnsarkivet i Sydthy og museet har fået overladt kontorbygningen. Foreløbig har vi præsenteret fundet fra "Sælshøj" og forskellige genstande fra Ørum voldsted.

I november viste vi en udstilling af tekstilcollager af Bill Morrow, er irsk kunstner, der har sin inspiration i stenalderkunst, i den keltiske kunst, og som har brugt motiver fra Book of Kells, en meget fornem illu mineret håndtegnede og -skrevet bibel fra ca. 1100.

I efterårsferien klippede vi påklædningsdukker efter modeller fra århundredskiftet.

I år har vi også kunnet udgive en lille vejledning til de oldtidsminder, der i så høj grad præger Thy, nemlig bogen "Oldtidsminder i Thy".

I år er der ligeledes lavet en fin ny udstilling om tekstiler og tekstilfremstilling, begyndelsen til en fornyelse af museets udstillinger.

Større udgravninger

Også 1975 bød på mange besigtigelser, mindre undersøgelser og flere større udgravninger.

Vestervig, højen færdigudgravet, set mod N.

Der er udgravet et desværre delvist ødelagt dyssekammer hos Friis Jensen, Gettrup. Vi stillede ret store forventninger til udgravningen, da vi har optegnelser fra amtmand Faye (amtmand i Thy i beg. af forr. århundrede), der tyder på, at temmelig mange af vore dysser og jættestuer er blevet brugt som vejbelægning, håbede vi nu at kunne få en chance for at undersøge et sådant dyssekammer, der åbenbart var blevet sparet. Desværre var anlægget temmelig ødelagt, dækstenene var fjernet, og graven var tom. Det kan ikke udelukkes, at der har været nogen før os. Det eneste, der kunne ses, var, at dyssekammeret var gravet forsvarligt ned i undergrunden. Også her var der et par tusinde år senere, nemlig ca. 4000 f. Kr. fødsel, foretaget sekundære begravelse.

I Vibberstoft er der hos gdr. Ejnar Hvidbjerg udgravet en overpløjet høj med en stenkiste. Gravgodset bestod af et grebtungesværd, en dupsko (beslag på skeden) og en lille bøjlenål - ca. 1200 f. Kr. fødsel. Hos gdr. M. Knudsen, Skårup, er der udgravet en stærkt overpløjet høj med en stenkiste. Der var rester af et skelet, og også her bestod gravgodset af et sværd og en bøjlenål. Hos gdr. Kr. Blach-Poulsen, Skårup, er der påbegyndt undersøgelse af en langhøj. - En ganske interessant ting, er, at langhøje i Thy ikke som andre steder i landet almindeligvis indeholder grave fra yngre stenalder, men hyppigere bronzealdergrave. Der er foreløbig udgravet to grave, den ene delvis ødelagt, den anden hel intakt og dækket af en fin stenglægning. Desværre var begge grave uden gravgods, der var i hvert fald ikke noget bevaret.

I Nors - hos gdr. Kr. Richard Kristensen - er der udgravet en overpløjet høj, der indeholdt rester af en

meget stor hellekiste fra yngre stenalder, godt 4000 år gammel. Der var også her tale om et delvis forstyrret anlæg, forstyrret dels af begravelser foretaget senere i oldtiden og fra nyere tid. Den ældste grav, og den hvorover højen er lavet, bestod af en stor hellekiste, hvis tre sider var bevaret. Kisten var orienteret NV-SØ og var 2,5 m lang. Den bevarede langside bestod af fire store sten med den flade side vendt ind mod graven. I SØ var en stor kalksten brugt som endesten, og i NV var der brugt en stor granitsten. Gravbunden bestod af et meget regelmæssigt lag af flade kalksten. Kistens indvendige mål var 2,30 x 1,20 m, og den indvendige højde var 1,07 m.

Nors, Hellekiste, graven set mod øst, bemærk den fine brolægning og dolk ca. midt på billedet.

De fleste af de omtalte udgravninger i både 1974 og 1975 er betalt af Rigsantikvarens Fortidsmindeforvaltning. Undersøgelserne har beskæftiget flere arbejdsmænd og studenter.

Her er kun nævnt de større undersøgelser, vi har foretaget i 1974 og 1975, hertil kommer, at der er foretaget et meget stort antal besigtigelser og mange mindre prøvegravninger i forskellige anlæg. Selvom de ikke er omtalt enkeltvis her, betyder det langt fra, at de er uden betydning - tværtimod er de med til at give os et billede af livet i Thy i oldtiden.

Vi har også som tidligere år modtaget en række betydningsfulde gaver, som vi siger tak for.

Museet for Thy og Vester Hanherred takker for et godt samarbejde og for den interesse og velvilje, der er vist vort arbejde i de forløbne år. *Jette Kjær.*

(Kilde: Historisk Årbog for Thy, Mors og Vester Hanherred 1975, side 123-130).